

Duna-kavics

A Dunaújvárosi Főiskola online folyóirata 2014. II. évfolyam I. szám

Műszaki-, Informatikai és Társadalomtudományok

ANDRÁS HANGA:
A hírnév ereje

UJBÁNYI T. – KATONA J. – KÖVÁRI A.:
A felhasználói fiók migrációjának egy alternatív lehetősége Windows Vista/7/8 operációs rendszerekben

SZIVKA F. – KAJTÁR P. – MOLNÁR I.
Axiális ventilátor és iker szélkerék járókerekei körüli áramlás CFX szimulációja

Dunakavics

A Dunaújvárosi Főiskola online folyóirata 2014. II. évfolyam I. szám

Műszaki-, Informatikai és Társadalomtudományok

MEGJELENIK ÉVENTE 12 ALKALOMMAL

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

András István, Kiss Natália, Rajcsányi-Molnár Mónika,
Talata István, Kukorelli Katalin

SZERKESZTŐSÉG

Ladányi Gábor (Műszaki)
Nagy Bálint (Informatika és matematika)
Szakács István (Gazdaság és társadalom)
Klucsik Gábor (technikai szerkesztő)

Felelős szerkesztő Németh István

Szerkesztőség és a kiadó címe 2400 Dunaújváros, Táncsics M. u. 1/a.

Kiadja DUF Press, a Dunaújvárosi Főiskola kiadója

Felelős kiadó András István, rektor

A lap megjelenését támogatta TÁMOP-4.2.3-12/1/KONV-2012-0051

„Tudományos eredmények elismerése és disszeminációja
a Dunaújvárosi Főiskolán”.

<http://dunakavics.duf.hu>

ISSN 2064-5007

TARTALOMJEGYZÉK

Absztrakt/ Abstract: András Hanga: A hírnév ereje..... 4

Absztrakt/ Abstract: Ujbányi Tibor – Katona József – Kővári Attila: A felhasználói fiók migrációjának egy alternatív lehetősége Windows Vista/7/8 operációs rendszerekben..... 5

Absztrakt/ Abstract: Szlivka Ferenc – Kajtár Péter – Molnár Ildikó: Axiális ventilátor és iker szélkerék járókerekei körüli áramlás CFX szimulációja 6

András Hanga: A hírnév ereje..... 7

Ujbányi Tibor – Katona József – Kővári Attila: A felhasználói fiók migrációjának egy alternatív lehetősége Windows Vista/7/8 operációs rendszerekben..... 31

Szlivka Ferenc – Kajtár Péter – Molnár Ildikó: Axiális ventilátor és iker szélkerék járókerekei körüli áramlás CFX szimulációja..... 43

Galéria..... 51

András Hanga: A hírnév ereje

Absztrakt:

Ambrus Attilát, a Viszki rabló néven elhíresült bankrablót 2012. január 31-én szabadlábra helyezték. Szabadulásakor és utána számos esetben foglalkozott vele a média. Azt a folyamatot kutatva, hogy egy bankrablóból miként válhat sztár vagy celeb a magyar(országi) társadalomban, egy diszkurzív vizsgálattal igyekeztem feltárni, amelynek során három korpuszt dolgoztam fel: hvg.hu, nol.hu és a blikk.hu. Ezek a médiumok igyekeznek a közszolgálati, a kereskedelmi és a bulvár média specifikumait felmutatni, szerepüknek megfelelően eljárni, még akkor is, ha a nyomtatott változatuk hangvételétől időnként elszakadnak. Az időintervallum, melyben az Ambrus Attiláról megjelenő cikkeket feldolgoztam, a 2012. január 30-a és 2012. március 15-e közötti időszak. Iránta az érdeklődés ekkor volt a legnagyobb és ekkor nehezedett a legnagyobb közönségnyomás a médiumokra is, amelyek meg akartak felelni az elvárásoknak. Jól mutatja a felfokozott érdeklődést, ahogy a vizsgált médiumok szerepükből kiesve versengenek az olvasóért.

Kulcsszavak: Viszki rabló, diszkurzív elemzés, tabloid média, celeb.

Abstract:

Attila Ambrus as known as the Whiskey-robber was discharged on 31. January 2012. Since his release the media has paid attention to him. I make an attempt to find out using discursive monitoring, how a robber can become a celebrity in the Hungarian society. During my research I elaborated three different online corpora; hvg.hu, nol.hu and blikk.hu, which represent the public-service, the commercial and the tabloid mediums, although they sometimes secede from the intonation of their printed versions. The interval I have treated the articles about Attila Ambrus was between 30. January 2012 and 15. March 2012 where according to my hypothesis the interest in him were the biggest, furthermore at this time came the most pressure from the audience to the mediums which intended to meet the requirements. The fact that the analysed mediums fallen out of their role compete for the readers shows the exaggerated interest exceedingly.

Keywords: Viszki robber, discursive analysis, tabloid media, celebrity.

Szlivka Ferenc — Kajtár Péter — Molnár Ildikó: Axiális ventilátor és iker szélkerék járókerekei körüli áramlás CFX szimulációja

Absztrakt:

A kutatás fő célja különböző, egyszerűen gyártható járókerekek vizsgálata elsősorban számítógépes szimulációval (CFD-Computational Fluid Dynamics). A szimulációk készítése segíti a tervezési módszer további fejlődését és egyben lehetősége ad arra, hogy a mérést megelőzően információt kapjunk a járókerék tulajdonságairól. A cikk keretében vizsgáltunk egy hűtőventilátor körüli áramlást és egy dual szélkerék körüli áramlást. Mindkét esetben az Ansys CFX áramlástani modulját használtuk.

Kulcsszavak: ventilátor, szélkerék, áramlástani szimuláció, áramlási kép

Abstract:

Main tasks of this article were the measurement and analysis of different impellers, sizing of simply fans, as well as carrying-out of Computational Fluid Dynamics (CFD) calculations. Further improvement of the designing method is possible by the CFD itself, which allows making proposals without any further measurement, indeed final test before production is necessary. There is just only 10% difference between the laboratory scale measurements and that of the FEM, which is an acceptable approach under the given conditions. We examined a flow around a radiator fan and a twin in the framework of the article around a wind wheel flow. We used Ansys CFX flow doctrine module in both cases.

Keywords: fan, wind-turbine, fluid dynamics simulation, fluid pattern

ANDRÁS HANGA

A hírnév ereje

Összehasonlító elemzés a Viszkis szabadulása kapcsán

A kutatás bemutatása

Ambrus Attilát, a Viszkis rabló néven elhíresült bankrablót 2012. január 31-én hajnalban szabadlábra helyezték. Szabadulása idején és utána számos esetben foglalkozott vele a média, mert Ambrus nem egy hétköznapi rabló volt, hanem a rendszerváltoztatás utáni Magyarország „népi hőse”, egy olyan személy, aki a hitelességével küzdő rendőrséggel illetve a jövedelmező bankrendszerrel „szembeszállva” „elégtételt” tudott adni a lakosságnak, ki tudta tölteni a híradások által a rendszerváltoztatás okozta frusztráció egy részét.

Azt a folyamatot kutatva, hogy egy bankrablóból miként válhat sztár a magyar(országi) társadalomban, a legjobb módszernek egy diszkurzív vizsgálatot tartottam, melynek során egy három részből álló korpuszt jelöltem ki, ami igyekszik a közszolgálati, a kereskedelmi és a bulvár média specifikumait egyaránt felmutatni. Az az időintervallum, melyben az Ambrus Attiláról megjelenő cikkeket kódoltam a 2012. január 30-a és 2012. március 15-e közötti időszak, mely a témával kapcsolatos sajtótevékenység legintenzívebb részét öleli át.

A *Népszabadság* politikai napilap online felületén található cikkek távolságtartóan kerülnek a „drámai mellébeszélést”, a kiegyensúlyozott tájékoztatásra törekednek. A tárgyilagosságra való törekvés a cikkek címében is fellelhető, némi rablóromantikával fűszerezve (Egykori üldözője a whiskysről: „Egy fantomot kerestünk”; Holnap szabadul a Whiskys: józan életet fog élni?; Üzleti és munkajánlatok várják a Whiskyst; Szabadlábon a whiskys; A whiskys bankbiztonsági tanácsadóként is megállná a

helyét). A kódolt cikkek többségének szerzője Fekete Gy. Attila, és csupán egyetlen írást találtam, amit az MTI-től vettek át, de az írásokban a „központilag sugallt kép” tetten érhető. A vizsgált időszakban összesen 5 cikk jelent meg Ambrus Attiláról, mintegy 21.400 leütés.

A *Heti Világgazdaság* presztízslap internetes kiadásában is a fent említett időintervallumot vizsgáltam, több cikket találva itt, mint a www.nol.hu-n. Többsége szerkesztői írás, vannak azonban olyanok, melyeket más internetes oldalaktól (blikk.hu, origo.hu) és az MTI-től vettek át. Számos alkalommal a szórakoztatás, a szenzációhajhászás is megjelenik a cikkekben. A vizsgált időszakban 9 cikk jelent meg, összesen 18.250 leütés.

A *Blikk* bulvármagazin internetes oldalán találtam a legtöbb cikket, amely a Viszkisről jelent meg. Az írások a bulvár média jellegzetes jellemzőit tartalmazzák, többek között szó van bennük a Viszkis nőügyeiről, kaszinózásairól, bankrablásairól, a szabadulása utáni hétköznapiokról (mikor, kivel, hol pizzázik) és még sorolhatnám. A *Blikk* cikkeiből 16 került kódolásra a vizsgált időben, összesen 39.350 leütés.

Elmélet és módszertan

A fentiekben elemzés alá vont korpusz elméleti hátterét a média kulturális tanulmányozásáról, a szubkultúrákról, a celebekről és a sztárrá válás folyamatairól szóló társadalmi tanulmányok adják. (Vö.: Jenei Á., 2008; Munk V., 2009; Németh T.–Tóth P., 2009; Guld Á., 2009)

A fenti tanulmányok a személy posztmodernben való sztárrá válás jelenségével foglalkoznak. Buda Béla szerint kibővült és differenciálódott a sztárjelenség a médiatörténeti események hatására, és mindez az emberi interakciós színtereket befolyásoló szereppel bír. (Jenei, 2008) Míg régen a sztár felülemelkedett másokon, rajongókultusz alakult ki körülötte és hőssé, legendává válhatott, manapság a sztár deheroizációja figyelhető meg, a sztárok élettörténetei a leghétköznapiabb emberek élettörténeteivel azonosíthatóak. Síklaki István szociálpszichológus különbséget tesz sztár és celeb között. Szerinte „a sztár letett valamit az asztalra és azért lett híres, míg a celebet a média konstruálja.”¹ Horányi Özséb

1 Németh Tibor és Tóth Péter *A celebek szerepe* címen kérdezte Síklaki István szociálpszichológust, Horányi Özséb kommunikációkutatót és Karácsony András jogfilozófust.

azonban nem tesz kivételt sztár és celeb között, szerinte ugyanis az újmédiának hatalmas szerepe van a celebek megteremtésében, mert a „média kultivál (sztárol) valamely ismeretlent, aminek következtében a médianyilvánosságban megjelenő ismeretlen ismertté válik: sztárrá, szóval celebbé.”² Ezt a gondolatmenetet folytatva, Karácsony András szerint a sztár az a személy, akinek ismertsége nem csak a közvetlen környezetében élők részéről irányul, hanem azokon túlmutató körökben is. Ezzel szemben „egy celeb teljesen más társadalmi konstrukció,”³ hiszen rájuk nem az a jellemző, hogy valakik felnéznenek rájuk, mert olyat tettek, ami értékelhető, elismerhető, hanem egyszerűen a mainstream média konstruál belőlük sztárt, azáltal, hogy folyamatosan napirenden tartja őket. Attól a pillanattól fogva, hogy a celeb nem tud profitot termelni az őt konstruáló média számára, egyszerűen elengedi a kezét és nem jeleníti meg többé. A celebek a pillanat emberei és csak az marad meg, aki ha kikerül a kivételezett/megjelenített pozíciójából, akkor is tudja, hogy ki ő valójában, mert nyújtott egy teljesítményt, megteremtette önmagának a biztonságot, hogy reflektorfény nélkül is képes legyen élni a hétköznapi (kis)emberek életét, és ne a magánéletének rendszeres bemutatásával kerüljön címlapra.

Ambrus Attila vajon sztár vagy celeb? Lehet egyáltalán ilyen különbséget tenni a két fogalom között? A sztárrá válás tanulmányozásának fontos problémája tehát, hogy a magyar nyelvben elterjedt sztár fogalom nem ugyanaz, mint az angolban, hiszen elsősorban jelzőként, „hírességként” alkalmazák. A sztár fogalom azonban sokkal több jelentéssel bír, sokkal összetettebb és természetesen magában foglalja a sztár személye körül kialakuló kultusz formáit. Ómolnár Miklós szerint (Story, Best magazin és a StoryTV főszerkesztője) „sztár az, akinek az arcába vadidegen emberek belebámulnak, akit akár le is szólítanak, veszik maguknak a bátorságot, hogy kvázi-ismerősként zaklassák az utcán. Hogy mekkora sztár valaki, egyszerű számtannal és statisztikával kiszámítható: azzal, hogy száz ember közül hány bámul bele az illető arcába.” A fentiekben feltett kérdésre ebben a tanulmányban nem egyszerű állást foglalni, mert Ambrus médiamegjelenései nem parttalan, hanem úgy tűnik, egy jól szabályozott folyamat. Lehet, hogy kommunikációs diplomája birtokában tudatosan áll ellen a tabloid média törekvéseinek.

A közéleti hírek háttérbe szorulása, az emberek kíváncsiságának kielégítése, a mindennapi élet sike-

2 Szintén a Németh T.–Tóth P. által készített interjúban hangzik el.

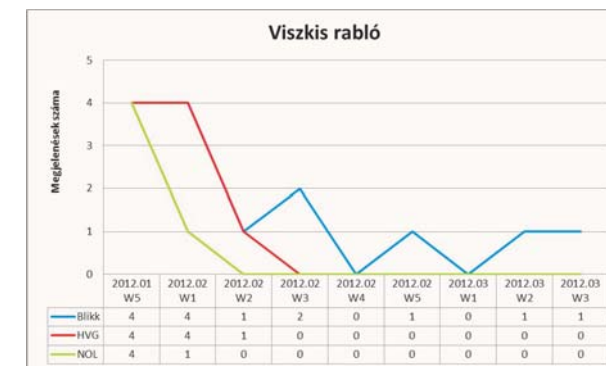
3 Karácsony András szavai

res folytatásához szükséges információk számának csökkenése a híradásokban a már sokat emlegetett tabloidizáció jelensége. A hírek szórakoztatássá válása, az infotainment előretörése a komoly műsor-szolgáltatóknál is jelentkező piaci kényszer, mert a már említett közéleti hírek tematikája és problematikája idegennek hat. A tabloidizációval kapcsolatban azonban fontos megállapítás, hogy a legfontosabb trend az, hogy a szórakoztatás változott hírré és nem a hírek váltak szórakoztatássá. (Schudson, 1995) Ez a folyamat nyilvánvalóan nem került el a hazai presztízsmédiát sem. A média a piaci viszonyokhoz való alkalmazkodás során és a gazdasági haszon mentén kénytelen megjeleníteni Ambrus Attila sztoriját. Közszemlére bocsátja azokat az életrajzi sajátosságokat, ezen belül azokat a tetteket, amelyek felszínre hozzák a társadalom mélyén feszülő konstrukciókat – a kisember alávetettségét a bankkal szemben –, hatalmi viszonyokat, amelyeket az emberek nap mint nap megkérdőjelezhetőnek tartanak. Azáltal, hogy ezek a hatalmi viszonyok egy „népi hős” által megjelenítődnének, a közönség időlegesen új egyéniséget nyer a sajátja helyett és az Ambrus által elkövetett bűnöket saját képzeletében egy büntethetetlen kaland részévé teszi. Így kérdőjeleződik meg a posztmodernben a jó és a rossz, az erkölcsös és az erkölcstelen viszonya, jön létre egy posztmodern betyármese. Ambrus Attila egy posztmodern társadalom posztmodern bűnözője, akinek esete a „székely Robin Hood” történetével azonosítható, a kisemberével, aki szembeszáll a hatalmasságokkal és közben szórakoztatja is közönségét. A társadalom bonyolult viszonyrendszerében az önkényes értelmezés tesz megkérdőjelezhetővé konstrukciókat, egyszerű és mindenki számára érthető viszonyrendszert teremtve. A sztárok által közvetített identitást megvásárolhatóvá váló áruként tünteti fel (Gottdiener, 1995), esetünkben, például aki a Viszkis által készített kerámiát vásárol, az egy darabka identitást is kap mellé. Ez az identitás életrajzi sajátosságok által teremtdött meg, a készpénzre váltható sztárimázs eredménye. Vajon a vizsgált médiumokban megteremtődik-e, megőrződik-e Ambrus hitelessége a megújulás által?

A kutatási folyamat első szakaszában lezajlott az adatok rögzítése a fent jelzett tartalommal. Ezt követően megkezdődött a kódolás, mely a kvalitatív tartomelemzés szokásos módszereit követve történt. (Vö.: Krippendorf, 1995) A végső értelmezés és kiértékelés alapja egy 21 kérdésből álló szempontrendszer során jött létre. Szükségét éreztem az egyes jellemzők, szimbólumok, adatok számszerűsítésére is, így kvantitatív kiértékelést is végeztem.

Ambrus Attila – múlt, jelen, jövő

Az általam vizsgált cikkek témája 3 szakaszra bontható. Szó esik Ambrus Attila rablóéveiről, hogyan játszotta ki több mint 46 alkalommal a rendőrséget és a mintegy 200 millió forint elrabolt pénzzel mit kezdett. A cikkek többsége ezt a hét évet sokszor olyan fényben tünteti fel, hogy az olvasók megirigyelhetik – luxusnyaralások, luxusautók, kaszinók, nők – és a közvetlen környezete sem tudta mi történik vele. A következő nagy téma a börtönévei. Összefoglalóan körüljárják, hogyan lett a gomba bankrablóból tisztas állampolgár. Leérettségizett, angolul tanult, főiskolára járt, megalapozta szabadulása utáni életét, a börtönben elsajátította a keramikus mesterséget és civilként abból szeretne megélni. A harmadik szakasz a szabadulása utáni történet, mely leginkább a bulvármagazin oldalán jelenik meg, néhány cikk erejéig azonban a hvg.hu is foglalkozik a témával.

1. ábra.

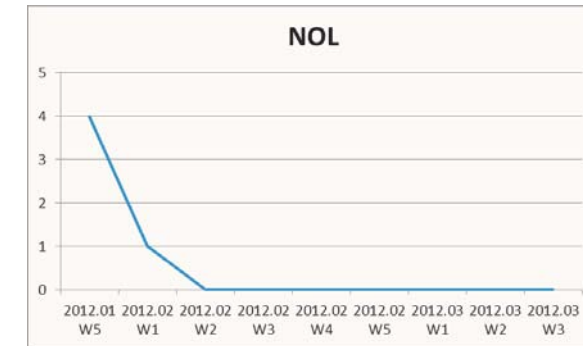
Az 1. számú ábra azt jelzi, hogy milyen megjelenési arányai voltak a Viszkisnek az általam vizsgált három médiumban. A táblázatból jól látszik, hogy a NOL Ambrus szabadulása idején foglalkozott leginkább a témával, majd mintha a „köd nyelte volna el”. A HVG esetében szintén a feltételes sza-

badlára helyezés környékén volt nagyobb média-megjelenése a Viszkisnek, de február közepén mint-ha ott is megszűnt volna létezni a téma további napirenden tartása. A Blikknél (mondhatni magától értetődően) napirenden van a téma, igaz nem oly intenzíven, mint más sztárok, celebek esetében, de Ambrus Attila igyekszik is „normális”, azaz szokványos életet élni, és kevésbé megjelenni a médiában. Ez a megállapítás azzal is alátámasztható, hogy szabadulása után első alkalommal 2012. 02. 09-én az RTL Klub egyik műsorában, a Fókuszban nyilatkozott, addig meg egy közleményt adott ki, hogy „Szeretném megköszönni a törődő figyelmet és a szimpátiát. Megtiszteltetés számomra a felém irányuló érdeklődés. Szükségem van most néhány napra, hogy megismerjem a megváltozott világot, ehhez kérek türelmet és megértést” - fogalmazott Ambrus Attila, hozzátéve, hogy hamarosan készen áll majd egy nyilvános szereplésre - ellenérték nélkül.” (forrás: Blikk/MTI)

Diszkurzív stratégiák és eszközök

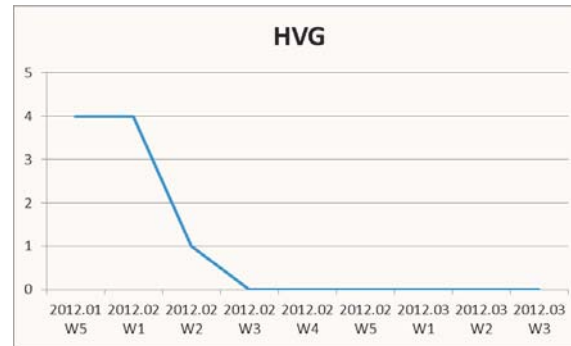
Három médium, három technika

A diskurzus témáinak – melyeket a 3. pontban tárgyaltunk – kezelését tekintve mindhárom médium esetében jól megfigyelhető az a beszédmód, hogy Ambrus Attilából, a Viszki néven elhíresült rablóból sztárt kreálnak. Nincs szembeállítás a „mi” és az „ő” életével kapcsolatban, minden cikk meghagyja, hogy az olvasó belátása szerint állítsa szemantikai oppozíciók elé a Viszkist. Ambrus a legtöbb esetben úgy van ábrázolva, mint sokat szenvedett ember, aki iránt nincs előítéletesség, harag, hanem az állammal, a rendőrséggel és a bankokkal szembeni, már-már ártatlan ember. Ennek egyik szerkesztői megoldása, hogy többnyire nem tárgyilagosan közlik a száraz tényeket, hanem minden esetben igyekeznek felmutatni a (kis)embert. (Megjegyzés: áldozati szerep).

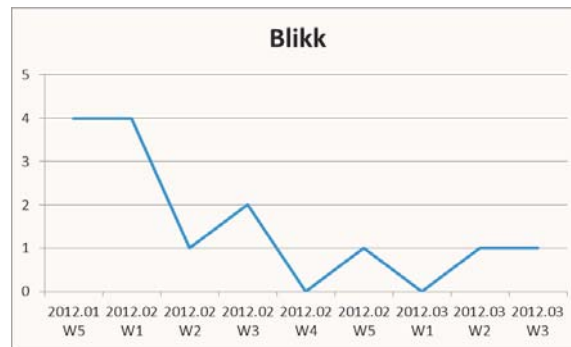
2. ábra.

A *nol.hu* cikkei többnyire tárgyilagosak, számszerűsített adatokat közölnek, legtöbb esetben hivatali embereket szólítanak meg vagy említenek meg (Varju Lajos, a BRFK rablási osztályának egykori vezetője, Magyar György ügyvéd, Végh József kriminológus, Antal Károly, Kovács Péter, Orbán Gábor, K. Domokos – Ambrus Attila egykori (segítő)társai). A portálon megjelenő címek azonban egy alkalommal sem nevezik néven Ambrus Attilát, mindegyik általam vizsgált cikk címében hol kisbetűvel, hol nagybetűvel a „Whiskys” elnevezés szerepel (megjegyzés: a sztárság konstruálásának egyik módja a becenév). A szerkesztő azonban csak a címben engedi meg magának ezt a formát, a diskurzus sokkal tárgyilagosabb, tájékoztatóbb. Teljes interjúkat közöl, kevés a szerkesztő (Fekete Gy. Attila) által írt cikk.

3. ábra.

A *hvg.hu* esetében találkozhatunk a bulvárosodás egyértelmű jegeivel. A cikkekben megszólított vagy megemléített személyek szintén többnyire hivatali emberek (Varju Lajos, a BRFK rablási osztályának egykori vezetője, Fülöp Valter, r. ezredes, Kamarás Péter, Magyar György, Dobray György filmrendező, Legfelsőbb Bíróság, Fővárosi Bíróság, börtönök, banki székhelyek, UTE jégkorongcsapat). Az itt megjelenő címek a *nol.hu*-tól eltérően magyarosítva írják a rabló becenevét, „Viszkis” és egy alkalommal a teljes nevén nevezik meg: „Hajnalban szabadult Ambrus Attila, a viszkis rabló”. Vegyesen találunk benne interjúkat, összefoglalókat, olykor az MTI-től teljes egészében átvett közleményeket, híreket.

4. ábra.

A *blikk.hu* az egyik legnagyobb bulvárlap ma Magyarországon. Ambrus történetét színessé téve az olvasótábor szervezésével kimondatlan küldetése, hogy sztárrá/celebbé tegye. A napirenden tartás, a társadalmi párbeszéd kereteinek megformálása pusztán addig érdeke a bulvármagazinnak, míg haszonnal jár a „sztárolás.” A többi médiumnál is megjelenő hasonló tudósítások mellett a *blikk.hu* licitálást szervezett egy, a börtönben készített flaskájáért, chatszobát hozott létre, ahol az olvasók kérdezhettek, ezzel is közelebb érezve magukhoz „az embert.” Közönsége számára Attila sztár, hiszen meg merte tenni, megtudta tenni azt, amit a kisember nem mert, nem tudott: kijátszani a rendőrséget, meglopni a bankokat. A nők körében is nagy népszerűségnek örvend, hiszen a bulvárlap erős, macsó férfiként ábrázolja, vagy éppen érzelmős, romantikus embernek, akinek legfőbb vágya, hogy családot alapíthasson, gyereket nevelhessen és tisztességes életet élhessen. Az olvasók is nyomon követik az utcán Attilát: a kódolt szövegek között található egy olyan fénykép, amit az olvasó küldött be, amint nevelőtisztjével és annak két lányával pizzázik.

A fentiekből határozottan kirajzolódik a fokozatosság a három médium között: a *nol.hu* tárgyilagosága, csupán a címekben mutatkozó lazasága, a *hvg.hu*-t a tárgyilagos tudósításon túl a bulvárlapoktól átvett cikkeivel egy közép kategóriába sorolhatjuk, és végül a *blikk.hu*, amely célja az olvasótábor megtartása, a szenzáció közlése, napirenden tartása.

Három médium, három regiszter

A vizsgált médiumok között stilisztikai-retorikai sajátosságok is megfigyelhetők, ugyanakkor a szerkesztők és az interjúalanyok által konstruált emocionális hangvételek is.

A *nol.hu*-n legtöbb esetben kinyilatkoztatás figyelhető meg, nem tesz hozzá a szerkesztő és nem is vesz el semmit, egyszerűen csak megmondja a tényeket:

„nem állíthatjuk, hogy Ambrus Attila egy rabló volt a sok közül”; „Ambrusnak nem lesz könnyű dolga, igencsak szűk mozgásteret enged neki a múltja.”; „Tanult, képezte magát, főiskolára járt, mindent megtett annak érdekében, hogy – ahogy azt mondani szokás – szabadulása után hasznos tagja

lehesen a társadalomnak.”; „Távozását a dermesztő hidegben több tévéstáb, fotós várta a három kijáráttal rendelkező sátorlaljaújhelyi börtön és fegyház valamennyi kapujánál. Ambrus Attila az intézet hátsó kapuján távozott, beült egy mikrobuszba, majd az elhajtott vele.”; „Mindenesetre néhány hónapig, maximum fél évig még nagy lesz iránta a sajtó érdeklődése, ami akár a hasznára is lehet.”; „Ambrus Attila egy jó kiállítású, intelligensnek mutatkozó fickó, akire odafigyelnek a nők. És aki nagyon sok kisember álmát megvalósította.”

A vizsgált cikkekben egyetlen felszólítás hangzik el, az is aggodást tükröz, Ambrus „segítése” érdekében történik:

„Ha viszont feketén dolgozik, vagy egy barátja cége számláz helyette, könnyen adócsalás gyanújába kerülhet, s ha a gyanú beigazolódik, már indulhat is vissza Sátorlaljaújhelyre.”

Sokkal drámaiabb, expresszívabb stílus jellemzi azon szövegrészeket, melyekben retorikai kérdések sora is feltűnik a cikkekben, ezáltal sugallva, hogy bizonytalan a bizalom a Viszki iránt, és egyfajta „lelki rábeszélést” alkalmaz a szerkesztő, olykor az interjúalany:

„Gondolom, azért bankbiztonsági szakértőként nem alkalmazná...”; „Normális az, ha egy országban úgy sztárolnak egy bűnözőt, egy egykori fegyveres rablót, ahogy tudósokat, művészeket, sportolókat kellene?”; „De mondja már meg, mit kellett akkoriban egy rabláson olyan fenemód megtervezni?”

Egyetlen hasonlat jelenik meg az 5 vizsgált cikkben: „modern Robin Hood-kép”.

A fent említett stilisztikai-retorikai elemek a tárgyilagosságon túl, cinizmust, gúnyt és iróniát is tartalmaznak:

cinizmus: „Mindenesetre tízegynéhány börtönben töltött év után aligha élhette meg győzelemként a 2:30-at...”; „nem kis részben a bulvársajtónak köszönhetően, egyfajta modern Robin Hood-kép alakult ki, pedig nem volt az. Nem osztotta szét a rabolt milliókat a szegények között.”; „Egy börtönben csücsülő partner sem megvédeni, sem eltartani nem tudja a társát...”; „Gondolom, azért bankbiztonsági szakértőként nem alkalmazná...”

gúny: „Ez is csak egy a whiskyst körüllegző legendák közül”; irónia: „Normális az, ha egy országban úgy sztárolnak egy bűnözőt, egy egykori fegyveres rablót, ahogy tudósokat, művészeket, sportolókat kellene?”

Találhatunk azonban együttérző, barátságos hangvételben megfogalmazott állításokat is, melyek a többségi társadalomba való befogadást jelzik:

együttérző: „Ambrusnak nem lesz könnyű dolga, igencsak szűk mozgásteret enged neki a múltja”; kinyilatkoztató, barátságos hangvétel: „Tanult, képezte magát, főiskolára járt, mindent megtett annak érdekében, hogy – ahogy azt mondani szokás – szabadulása után hasznos tagja lehessen a társadalomnak.”

A *hvg.hu* esetében is megfigyelhetők ezek a sajátosságok és hangvételek. A gúny, az irónia és a cinizmus kevés alkalommal jelenik meg.

irónia: „Rózsa Sándort csináltak Ambrus Attilából”; cinizmus: „a Gellért Szálló közelében lévő posta kirablásakor virágot vitt annak a dolgozónak, akitől aztán elvette a pénzt”; gúny: „Volt stílusa, de okosnak nem mondhatnám, inkább mázlista volt, hiszen több pohár whiskyvel bátorította magát a rablás előtt.”

Legtöbb esetben tárgyilagos, tájékoztató, kijelentő hangvétel jellemzi a cikkeket.

„Távozását a dermesztő hidegben több tévéstáb, fotós várta a három kijáráttal rendelkező sátorlaljaújhelyi börtön és fegyház valamennyi kapujánál. Ambrus Attila az intézet hátsó kapuján távozott, beült egy mikrobuszba, majd az elhajtott vele.”; „Ambrus Attila, a Viszki néven elhíresült, 46 rendbeli fegyveres támadásért elítélt férfi hajnali 3 óra előtt néhány perccel hagyta el a sátorlaljaújhelyi fegyrintézetet, miután letöltötte büntetését.”; „A harminc bankot kirabló és majdnem 200 millió forintot zsákmányoló Viszki keddre virradóra távozott a sátorlaljaújhelyi börtönből. Korábban 17 év börtönre ítélték, de kedvezményrel szabadulhatott, jó magaviselete miatt.”; „a Fábry-show producereitől a Viszki több millió forintot kért, de a Frizbibe is csak kiemelt gázsiért menne el”; „Ambrus Attila január 31-én szabadult, azóta nem nyilatkozott. Most egy üzenetben ígéri, hamarosan szerepelni fog.”; „Médiaszereplések helyett Ambrus csendes, nyugodt életre készül.”; „Ambrus Attilát, vagy az ügyeit intéző ügyvédnőt megkereste már a Tv2-re műsort gyártó Hajdú Péter, az MTV-re igazolt Fábry Sándor, de valószínűleg az RTL-en adja majd első tévéinterjúját.”

Az általam vizsgált cikkekben a *nol.hu*-hoz hasonlóan, csupán egy hasonlat szerepel: „nem Grál-lovag vagy Rózsa Sándor”. A stilisztikai-retorikai eszközök mentén a tárgyilagosság, a kijelentés a jellemző. Abszolút tények közlése:

„Volt stílusa, de okosnak nem mondhatnám, inkább mázlista volt, hiszen több pohár whiskyvel bátorította magát a rablás előtt”; „Ambrus Attila, a Viszkis néven elhíresült, 46 rendbeli fegyveres támadásért elítélt férfi hajnali 3 óra előtt néhány perccel hagyta el a sátoraljaújhelyi fegyintézetet, miután letöltötte büntetését.”

A blikk.hu-n található a legtöbb, „legszínesebb” stilisztikai-retorikai sajátosságok skálája. Szükség van ezekre, az olvasók szórakoztatása, kíváncsiságának kielégítése érdekében. Íme néhány példa:

„az én családom ugyanúgy Erdélyből származik, akárcsak ő”; „ha állattá változott, azt mindig a pénzhiány hozta ki belőle”; „A Legyen Ön is milliomos! a kedvence volt a rácsok mögött.”; „A Viszkis szemei igencsak elkerekednének, ha autóval menne bárhová, hiszen 12 év alatt csaknem a duplájára nőtt a benzin ára.”; „Persze, akkor sem járna sokkal jobban, ha azzal a kocsival mondjuk a fővárosba jönne, ahol a környezettudatosság jegyében lerakná az autót és BKV-ra szállna, hogy körbelátogassa a korábban kirabolt bankokat. Egy teljes árú BKV bérlet ugyanis 2000-ben, az elfogása után még 2620 forint volt, most ugyanez 9800 forint.”; „Fogva tartása alatt hírneve csak nőtt, Csala Zsuzsa (77) segítségével a börtönben először leérettségizett, majd angolul tanult, és végül a Dunaújvárosi Főiskolán kommunikációt végzett”; „Játékszenvedélye soha nem fog nyomtalanul elmúlni, így az új törvények segítenek neki, hogy eszébe se jusson újra a szerencsejátékok rabjává válni”; „Rendes ember lesz-e még valaha ebben az életben?”; „Eltudja-e képzelni hogy most már élete végéig saját keresetéből éljen, ami valószínűleg meg sem fogja közelíteni azt a nívót amit a bankrablásokkal teremtett magának?”; „A Viszkis tudott élni!”

Az emocionális hangvételek között megtalálható az ellenséges felháborodástól, a tárgyilagosságon át a barátságos hangvételű szövegekig minden.

ellenséges felháborodás: „Felháborító ahogyan istenítik ezt a bűnözőt”

gúny, irónia, cinizmus: „Volt stílusa, de okosnak nem mondhatnám, inkább mázlista volt, hiszen több pohár whiskyvel bátorította magát a rablás előtt”; „A börtönben diplomát szerzett rabló ezután persze nem térne be a szokásos bankjai egyikébe sem, hanem a szabadságtól boldogan, az áraktól letörten hazamenne, ahol szembesülhetne a rezsi kérdésével.”;

tárgyilagoss: „Elhatározta, hogy a Viszkis név nem az egykori bankrabló, hanem a profi keramikus védjegye lesz. Le is szeretné védeni, hogy a műhelyében készült alkotásait a saját üzletében értéke-

sítse majd.”; „A megállapodásunk értelmében én diplomához juttattam, cserébe hozzám került élete megfilmesítésének joga, így a filmért már nem kap pénzt”; „Fogva tartása alatt hírneve csak nőtt, Csala Zsuzsa (77) segítségével a börtönben először leérettségizett, majd angolul tanult, és végül a Dunaújvárosi Főiskolán kommunikációt végzett.”

barátságos hangvételű: „Rácsodálkozott szinte mindenre, hiszen például 12 éve még volt 1 és 2 forintos, ma pedig már a fémpenzek 5 forintnál kezdődnek.”; „Amikor Attila bement a börtönbe, még nem volt mindenkinek színes tévéje, most meg pár centi vastag szupertévék adják a tömérdek csatornát, nem úgy, mint régen, amikor három csatorna közül választhattunk”; „A Viszkis ugyanis a Blikkben ajánlotta fel, hogy az árveréséből befolyt összeget az utolsó forintig jótékony célra fordítja.”; „Nem példaképem a Viszkis rabló, Ambrus Attilát viszont nagyon intelligens embernek tartom. Közel áll hozzám, hiszen az én családom ugyanúgy Erdélyből származik, akárcsak ő.”

Az általam vizsgált három médium közül a felállított tézisnek megfelelően a legtárgyilagosabban a nol.hu írt a Viszkis rablóról, ugyanakkor a hvg.hu is kiegyensúlyozott tájékoztatást nyújtott. A blikk.hu pedig hozta küldetését, misszióját, bulvárjellegét és mindent bevetett (retorika, stilisztika, emóció) a siker érdekében.

Tematizációs stratégiák

A három médiumot megvizsgálva, a legtöbb jellemző, amivel Attilát felruházták a blikk.hu-n jelent meg, méghozzá a *tékozló ember* személyében. (8 alkalommal)

„De az összegből semmi sem maradt, mert állítása szerint mindent eldorbézolt, kaszinózott, és körbeutazta a világot.”; „úgy 140 millió forint körüli összeget verhetett el”; „drága luxusjárgányokra, éttermi vacsorákra, és kaszinózásra.”

Ezt követte a *szívtipró* jelző, mely megjelenése szintén a blikk.hu-n volt a legmagasabb. (5 alkalommal)

„a nők körében is népszerű”; „De valószínű egy másik nőhöz megy előtte, hiszen mint megírtuk, egy

Éva nevű érdi tanárnő nem pártolt el tőle.”; „sok csaj hajt rád? ...nem panaszkodhatom)”

A sztárrá válás folyamatának vizsgálata során a *sztár* jelző kevesebb alkalommal jelent meg, mint a fentebb említettek, legtöbb esetben azonban szintén a blikk.hu cikkeiben (4 alkalommal), de a nol.hu-n és a hvg.hu-n is megjelenik a jelző (2-2 alkalommal).

„Felháborító ahogyan istenítik ezt a bűnözőt, még a csapból is Ő folyik!”; “Fogva tartása alatt hírneve csak nőtt”; „Volt, aki sörözője üzletvezetésével akarta megbízni, akadt, aki biztonsági céghez akarta szakembernek alkalmazni, sőt úgy tudjuk, még a sajtóban is kínáltak neki állást.” (blikk.hu)

„Ambrus Attilát, vagy az ügyeit intéző ügyvédnőt megkereste már a Tv2-re műsort gyártó Hajdú Péter, az MTV-re igazolt Fábry Sándor, de valószínűleg az RTL-en adja majd első tévéinterjúját”; „Ambrus Attilának rajongói klubja van.” (hvg.hu)

„mintha mi sem történt volna, barátnők, rajongók és a média várták a szabadulását.”; „Ambrus Attila nem volt egy nagy szám, csupán a média tette azzá.” (nol.hu)

Rabló- és börtönévei után, megváltozott emberként, – aki szakmát, angolt és kommunikációt tanult, – a legtöbb jellemző a feltételes szabadlábon levő, *profi keramikus* és a *segítőkész* jelzőt kapta.

„ (...) kérem támogassák az Önökhöz legközelebbi segítségnyújtó szervezetet, amely segítséget szenvedő gyermekeket, otthontalanokat, nyugdíjasokat vagy állatokat támogat”; „valószínűleg fazekasként helyezkedik el”; „Elkelt a kerámiaflaska, amelyet a Viszkis készített saját kezűleg még börtönévei alatt”; „gyermekeken segít a Viszkis.”

ábra.

A Viszkisről szóló diskurzus a három vizsgált médiumban arra enged következtetni, hogy a róla szóló legtöbb információ a rablóéveiből származik, így nem kétség, hogy elsősorban a tékozló Viszkis figurája tűnik ki a szövegekből, majd ezt követik a szívtipró, a sztár és a keramikus jelzők. Nem mutatják erőszakosnak, felelőtlennek, támadónak, ahogy azt elvárnánk egy rablótól, a rejtőzködő jelleme, a folyton parókában rablás is csekély számban jelenik meg (de ezt ellensúlyozza a *profi*⁴ jelző, amelyek leginkább a bankrablásai megszervezésére és lebonyolítására utalnak), mindemellett a jégkorongról is

4

A *profi* jelző úgy szerepel a korpuszban, hogy nem egyértelmű mire vonatkozik: a *profi* rablóra vagy a *profi* keramikusra.

kevés szó esik. Mindhárom portálon megjelenik a kezdeti bizalmatlanság, hitetlenség, hogy a Viszkis *adós*, és nehezen kezdhet új, tisztességes életet.

A *nol.hu* a '90-es évek magyarországi vadkapitalizmusából ismeretlenül előtörő, már-már népi hőssé váló figuráról ír, aki mint egy a „székely őshazából” mesebeli szereplőként jelenik meg, ezt sugallja a *paróka*, a Robin-Hood-kép és a népi hős jelzők. A mesebeli szál tetten érhető a közép-európai rablótörténetekből, népmesékből eredően is (Rózsa Sándor, Sobri Jóska, Rumcájsz stb.), amit leginkább a leghíresebb rabló, az említést érdemlő rabló, az akire odafigyelnek a nők, a macsó férfi jelzők támasztanak alá. A vizsgált időszakban egyszer illették a bűnöző szóval Ambrus Attilát. A jelzők erősen értékterheltek, amit jól mutat a melléknevek fokozása (leg-), és ezek álmvilágot teremtenek a fegyveres bankrabló személye köré. Összességében elmondható, hogy a *nol.hu* inkább barátságos, irigylésre méltó figuraként, de nem köztörvényes bűnözőként ábrázolja.

„ismeretlen volt”; „fantom”; „mindig más parókát húzott”; „egy említést érdemlő rabló”; „a '90-es évek legismertebb és egyben leghírhedtebb rablója”; „modern Robin-Hood-kép”; „Erdélyből áttelepült”; „whiskys néven elhíresült rabló”; „bűnözőt, egy egykori fegyveres rablót”; „macsó férfi”; „könnyen népi hőssé válik”; „egy jó kiállású, intelligensnek mutatkozó fickó, akire odafigyelnek a nők.”

A *hvg.hu* cikkeiben különös dologra bukkanhatunk, a vizsgált időszak írásai kettősséget mutatnak. Az első időszakban, amikor többnyire az MTI-től vettek át anyagokat, akkor egy romantikus rabló képe bontakozott ki előttünk, később a hvg.hu újságírói által írt cikkeken azonban már eltűnik a népi hős figurája és helyébe a „alkoholtól felpuffadt fejű” bűnöző lép. A szerkesztőség nem azonosult az MTI sugallta képpel és a médiavilág mainstreamjétől elszakadva elkezdett önálló véleményt alkotni és más köztörvényes bűnözőkhöz hasonlóan ábrázolni a Viszkist.

„'90-es évek legismertebb és egyben leghírhedtebb rablója”; „mázlista”; „volt stílusa”; „modern Robin-Hood”; „nem Grál-lovag vagy Rózsa Sándor”; „erdélyi származású”; „alkoholból bátorságot merítő”; „sportol”; „határozott fellépése”; „erőszakos”; „alkoholtól felpuffadt fejű, sztárallűröket felvevő ember”; „whiskys néven elhíresült rabló”; „viszkis rabló”; „optimista”; „bankrabló.”

A *blikk.hu* tudósításai szembevetik a jelzők egyszerűsége, sivársága, a jelzős szerkezetek szó szerinti ismétlődését figyelmen kívül hagyva is hatszor szerepel a „rabló” szó, a szexuális töltetű „máz-

lista”, „facér”, „kitartó”, „állat” jelzők az olvasói réteg világát jelenítik meg, de a „korongozó” (jég nélkül), vagy a „jó magaviseletű” szavak is egyfajta szlenget mutatnak meg. A *blikk.hu* sem felejt el megemlíteni Ambrus másságát – „székely” – amelyet a „kitartó”, az „intelligens”, a „profi korongozó” jelzők támasztanak alá, előhívva az olvasó sztereotípiáit.

„*Viszki néven elhíresült rabló*”; „*facér*”; „*Viszki rabló*”; „*jó magaviseletű*”; „*székely*”; „*kitartó*”; „*profi korongozó*”; „*egykori bankrabló*”; „*intelligens*”; „*bankrabló*”; „*állat*”; „*hírhedt bankrabló*”; „*bankrablóból lett keramikus*”; „*mázlista*”; „*híres-hírhedt*.”

Ambrus Attilát a *nol.hu* nem közönséges bűnözőként kezeli, akivel szemben a közvélemény általában negatív sztereotípiákat, a szabadulása utáni újrakezdést hátráltató vagy megakadályozó előítéleteket táplál, hanem mint megtérő, „tékozló fiú” képében jeleníti meg, akinek a társadalom megbocsátott, sőt helyeselte egykori „hőstetteit” a bankok ellen, amely küzdelemhez egy pohár italból merített erőt, mint csodatévő elixírből.

„aki nagyon sok kisember álmát megvalósította”; „mielőtt egy-egy akcióhoz hozzáfogott volna, a kiszemelt pénzintézet közelében lévő kocsmában lehörpintett egy pohár whiskyt.”

A *hvg.hu* a vizsgált időszak második felében *nol.hu*-val ellentétben nem „tékozló fiúként” kezeli, hanem megrögzött bűnözőként („szenvédélyévé vált a rablás”), aki céltudatos, sikeres, tervszerű, vagyis profi, aki a bankrablást életvitelszerűen űzte és mellesleg sportoló is volt. A cikkekben hangsúlyosan jelenik meg a lebukása előtti bankrablásaiban megnyilvánuló és fokozódó erőszak, azt sugallva, hogy csak idő kérdése volt, hogy nem torkolt tragédiába valamelyik akciója. Médiaszerepléseivel kapcsolatban találgatásokba bocsátkozik és jól értesült módon, „intimpista”-ként tudni vél dolgokat. Érdekes megjegyezni, hogy mind a *nol.hu* mind a *hvg.hu* kiemeli Ambrus „bankbiztonsági szakértő”-ségét. Határozottan megjelenik iskolázottsága, arra való törekvése, hogy másban legyen profi.

„*Ambrus Attila olyan ember volt, aki tudta, mi a helyes és mi a helytelen. Neki a bankrablás szenvédélyévé vált*”; „*nagyon összeszedetten viselkedett, tervszerűen vitt végig mindent*”; „*érettségit szerzett, és több szakmát is kitanult*.”

A *blikk.hu* bár néhány ponton azonosságokat mutat a *nol.hu* és a *hvg.hu* állításaival, inkább a hétköznapi emberré váló, egykori profi bankrabló képét tárja elénk, akinek minden törekvése, hogy a koráb-

bi életéből származó Viszki brandet egyszerű, hagyományos, népi mesterség védjegyévé tegye. A bulvártól megszokott közvetlen, szinte családias, bizalmas hangvétellel félti Ambrust a visszaeséstől és ez az aggodalom, mint a nép aggodalma mutatkozik meg saját elveszett fiáért. A cikkek azonban megpróbálják sztárként, de legalábbis celebként bemutatni személyiségét, főleg a szabadulása utáni pár hétben (pizza, fénykép, telefonszám) ám később a kommunikációs diploma tudatos magabiztosságát látja a médiából való távolmaradásában. Korábbi zűrös magánélete helyett az érett férfi józansága jelenik meg, családalapítási szándékában és az unalmas, szorgalmas hétköznapiok utáni vágyában.

„*piros dzsekiben ment pizzázni*”; „*a fazekasmesterségből akar megélni*”; „*Elhatározta, hogy a Viszki név nem az egykori bankrabló, hanem a profi keramikus védjegye lesz. Le is szeretné védetni*”; „*a nők körében is népszerű*”; „*Sokan odalépnek hozzá, hogy közös fotót készíthessenek vele, de akad olyan is, aki a telefonszámát kéri*.”

A vizsgált időszak vizsgált médiumaiban (összesen 33 cikk) nem jelenik meg szemantikai oppozíció. A sajtó ezt a retorikai eszközt gyakorlatilag nem használja Ambrus Attilával kapcsolatban. Ennek több oka lehet, az egyik a személyével kapcsolatos megbocsátó attitűd, a tékozló fiú megtérése, a szorgalmas, jó magaviseletű, a börtönben nem henyélő ember. A másik lehetséges magyarázat a bankok mint „mesebeli gonosztevők” ellen elkövetett „hőstettek”. Harmadrészt a magyar társadalomban mélyen gyökerező székely szegény legény romantika, az, hogy a „megpróbáltatások” előtt, mint „mindenki”, bedob egy felest. De talán a legfontosabb és legkézenfekvőbb oka a szemantikai oppozíciók kerülésének az egyrészt-másrészt, a szembenállás hangsúlyozásának – végülis egy bűnözőről van szó – az, hogy a média nem akar szembemenni a közönségével, a sztárkonstruálási kísérletei során megpróbálja meglovagolni a köz véleményét és közép- vagy hosszú távú céljai érdekében kerüli az egyéb bűnözők kapcsán tanúsított magatartásukat. Ezt a feltevést igazolja a *hvg.hu* cikkeinek látványos fordulata.

Sztárkonstruálás

Ambrus Attila, mint szabad ember

A *nol.hu* általam vizsgált cikkeiben egyáltalán nem szerepel Ambrus Attila, mint szabad ember. Nincs egyetlen erre vonatkozó utalás sem (ezt a diagramon az egyéb kategóriába soroltam). Ezzel majdnem megegyezően a *hvg.hu* sem utal rá, mint szabad emberre; ha mégis megteszi, akkor mint más erkölcsű, értékű embert mutatja meg/be, illetve mint akinek más a hatalma, befolyása, mint rabként vagy mint rablóévei alatt.

„Ambrus Attilának rajongói klubja van”; „börtönben készített agyagedényei több százezer forintot érnek, és állásajánlatokkal is bombázzák.”; „a Fábry-show producereitől a Viszki több millió forintot kért, de a Frizbibe is csak kiemelt gázsíért menne el”; „Médiaszereplések helyett Ambrus csendes, nyugodt életre készül.”

A *blikk.hu* szerkesztősége foglalkozik a legtöbbet Attilával, mint szabad emberrel. Szabadulása után számos cikket jelentettek róla, és igyekeznek tartani a kapcsolatot vele (licitálás, chatszoba). Az írások többségében a megváltozott erkölcsű, értékrendű embert mutatják be, akinek mások lettek a szokásai és az életvitele a sátoraljaújhelyi börtön elhagyása után.

„Ha szabadul, azonnal munka után akar nézni, szíve szerint haditudósítónak állna.”; „Elhatározta, hogy a Viszki név nem az egykori bankrabló, hanem a profi keramikus védjegye lesz. Le is szeretné védetni, hogy a műhelyében készült alkotásait a saját üzletében értékesítse majd.”; „A bevételt az egykori bankrabló jótékony célra ajánlotta fel, a butykos árát ugyanis az utolsó fillérig az Országos Mentőszolgálat gyermekmentő egysége kapja majd.”; „Nyitott, őszinte, tisztelettudó ember, akit a székel kitartás átsegít minden nehéz helyzeten. Családot, gyermeket és nyugalmat akar.”

6. ábra.

Mindezek után elmondhatjuk, hogy a legtöbbet Ambrus Attilával, mint szabad emberrel a bulvár-magazin foglalkozik, a politikai napilap egyáltalán nem. Azáltal, hogy a *Blikk* napirenden tartja a Viszki életét, kijelöli a társadalmi párbeszéd kereteit (McCombs–Shaw, 1972).

Szembenállás Ambrus Attilával

Mindhárom médium esetében a gazdasági érdekellentét jelenik meg Ambrus Attilával szemben, ami nyilvánvalóan a rablásai miatt van.

„46 rendbeli rablás, közte számos pénzintézet elleni fegyveres támadás”; „posta- és bankfiókok, utazási irodák ellen elkövetett támadásaival összesen mintegy 200 millió forintot rabolt 1999-ig hét év alatt.” (*nol.hu*)

„Ambrus Attila, ha csak a 30. bankrablása után is, de lebukott. Vesztett. Börtönbe került több mint egy évtizedre.” (*hvg.hu*)

„aki 200 millió forinttal rövidítette meg a bankokat a kilencvenes évek végén.” (*blikk.hu*)

Sokkal csekélyebb számban ugyan, de megjelenik az erkölcsi szembenállás is (1-3-3 alkalommal).

„Akció közben nem volt józan, durván bánt a nőekkel.” (*nol.hu*)

„Ambrus Attila erőszakos is volt, de nem a fegyveres bűnözők primitív módján.” (*hvg.hu*)

„Ambrus büszke rá, hogy nem tapadt vér kezéhez, de egy családanyát a hajánál fogva rángatott a trezorhoz, fegyvert tartott a pénztáros fejéhez.” (*blikk.hu*)

A kulturális szembenállás egyedül a *blikk.hu* cikkeiben jelenik meg, 2 alkalommal.

„A szomszédok máig emlékeznek az egykori eseményekre. Ők korántsem hősként emlegetik Ambrust, sokkal inkább boldogok, hogy egy életre megszabadultak a hírhedtté vált bűnözőtől.”; „több százezret is elkaszinózik egy éjszaka alatt.”

7. ábra.

Viszki és a rendőrség

Legtöbb esetben a Viszkissel szembeszálló „hősök” a rendőrség, Varju Lajos, a BRFK rablási osztályának egykori vezetője, aki évekig üldözte Attilát: „a BRFK rablási osztályának vezetőjeként szerelt le és öt éven át üldözte csapatával a bankrablót” (*hvg.hu*). Szabadulása után pedig a legnagyobb ellensége, a vele

szembeszálló szerv a végrehajtó: „azonnal megjelenik a végrehajtó, és viszi a keresménye nagy részét” (nol.hu). A *blikk.hu* megszólaltatott egy banki alkalmazottat is, aki szemtanúja volt Attila egyik rablásának: „Bosszantott a Viszki körüli legenda, mert soha nem felejttem el, amikor fegyverrel sakkban tartva 1 millió 499 ezer forintot vitt el társával az OTP-fiókunkból 1997. április 24-én. A kolléganőmnek kellett a pénzt bepakolni, hónapokig kezelték utána idegösszeomlással. Halálfélelmünk volt.” (blikk.hu) A chatszobában, amelyet a blikk.hu szerkesztősége hozott létre, egy olvasó fel is teszi az erre vonatkozó kérdést Attilának: „Nem érzi-e úgy, hogy nyilvánosan bocsánatot kellene kérnie azoktól az alkalmazottaktól és ügyfelektől, akiket halálra rémisztett a kirabolt bankokban?” (blikk.hu) A chatszoba létrehozása eszünkbe juttathatja Katz elméletét a használat- és kielégülés modellt. (Katz, 1974)

Viszki és a ráruházott szimbólumok

A szimbólumok felsorolásából és számából a már korábban felvázolt tendenciát lehet kiolvasni. A *nol.hu* által többször leírt kifejezések (bank, viszki, fegyver, paróka, börtön) és a *hvg.hu* által említettek (viszki, fegyver, bank, bíróság) Ambrus bűnözői, igaz nem hétköznapi bűnözői, mivoltát emeli ki és tartja fontosnak. Ezzel szemben a blikk.hu szimbólumai (viszki, kerámia, kaszinó, jégkorong) a hétköznapi, kisember számára elérhetetlen dolgokat jeleníti meg.

8. ábra.

A *blikk.hu* nyíltan tesz kísérletet a Viszki celebbé átminősítésére, a másik két médium megpróbálja korrekt keretek között tartani a témát, nem sztárolni vagy celebbé tenni a '90-es évek legismertebb bankrablóját.

e. Képi ábrázolás

A *nol.hu* és a *hvg.hu* a szabadulása éjjelén készített képeken kívül más fotókat csak a letartóztatásáról, a bírósági tárgyalásáról és a börtönbeli keramikusságáról mutat. Ezek a képek a két médiumban ugyanazok, ábrázolásmódjukat tekintve sajtófotók, illusztrálják, erősítik a kapcsolódó szöveget. Semmi különlegeset vagy meglepőt nem lehet látni ezeken a képeken. A *blikk.hu* megpróbálja elkényeztetni olvasótáborát és exkluzívnak látszani, ugyanakkor ő is megjelenteti a már korábban említett fényképeket. A *blikk.hu* a bennfentesség látszatát az olvasók által készített és beküldött igen rossz minőségű „paparazzi” képekkel próbálja megteremteni, a képeken gyakorlatilag semmi érdemlegeset nem lehet látni, a képaláírások mondják meg, mit kellene látnia az olvasónak. Három jó minőségű kép jelenik meg, az egyik Ambrus *blikk.hu* szerkesztőségbeli látogatásáról, a második az árverésre bocsátott flaskával ábrázolja, a harmadik a BRFK épülete előtt készült. Azokon a képeken, ahol Ambrus felismerhetően középpontba helyezve látszik, ott jól kirajzolódik a „macsó” férfi személye és a megkülönböztető figyelem. Egy kép van, ahol Éva a régi-új társ feltűnik, de ez a kép semmitmondó, akárkit ábrázolhatna, mert személyiségi jogok miatt az arc felismerhetetlen. A képek iparos munkák, egyik sem csillant fel egyedi vagy művészi vonásokat – emlékképek.

Viszki és kapcsolatai

Az írásokban a Viszki kapcsolati hálóját vizsgálva a bűnözői múltjából alig néhány ember tűnik fel. Akit gyakran emlegetnek, az Varju Lajos, a BRFK rablási osztályának egykori vezetője, az ő alakja a bulldogszerűen kitartó nyomozó figurája. Büntársait kétszer hozzák szóba, egykori élettársát, Évát a *blikk.hu* említi és ezzel ki is merült a '90-es évekbeli kapcsolatainak felidézése. Börtönévei alatt hír-

nevének köszönhetően a vele kapcsolatba került személyek is az érdeklődés középpontjába kerültek, őket a korábbiakhoz hasonlóan néven nevezi a média: Dobray György, Magyar György, Csala Zsuzsa, Pálincás István. Ebből a felsorolásból kitűnik a személye iránti fokozott érdeklődés, hogy ilyen vagy olyan szempont szerint sztársága már korábban megkonstruálódott és fénye 12 év távlatában sem igen vesztett „ragyogásából”. A média találgatásokba bocsátkozott szabadulása utáni kapcsolatait illetően, de a vizsgált írásokból kitűnik, hogy nem sokra jutott.

Ambrus kapcsolatainak minőségére az említett írásokból messzemenő következtetést nem lehet levonni. Nem derül ki, hogy üldözőjével, Varju Lajossal szabadulása után van-e bármilyen kapcsolata, ugyanakkor egykori élettársa, Éva, a híradások szerint hű maradt hozzá, várt rá, mint biztos pont az új életben. A Viszkist, mint a letartóztatása előtt, úgy a börtönévei alatt is kitüntetett figyelem kísérte és mint nem szokványos elítéltet, hírességek is segítették: Dobray György, Csala Zsuzsa. Ez az odafigyelés segített fenntartani azt az érdeklődést, amelyet az emberek egyébként is tanúsítottak irányába. Mivel a bankrablók iránt és általában a bűnözők iránt hírességek nem érdeklődnek, joggal feltételezhetjük, hogy Ambrus nem csak tettei sorozatával, hosszú évek kitartó, fáradtságos bankrablásaival vívta ki odafigyelésüket, hanem személyisége illetve annak céltudatos változtatása is közrejátszott.

Összegzés

Ambrus Attila ismertségéből és népszerűségéből fakadóan Magyarországon nem volt olyan sajtóorgánus, amely ne számolt volna be szabadulásáról, és nem is tehettek mást, minthogy írjanak róla. A kérdés csak az lehetett számukra, hogyan fogják meg a témát. A *nol.hu* megpróbált az olvasók általános beállítottságának megfelelően beszámolni, de kísérletet tett arra, hogy elmagyarázza közönségének, hogy tulajdonképpen egy veszélyes bűncselekmény sorozatát végrehajtó bankrablóról van szó. A *hvg.hu* kezdetben a *nol.hu*-hoz hasonlóan cselekedett, majd egy váratlan fordulattal szembe helyezkedett korábbi hangvételével és kifejezetten a közre ártalmas bűnözőről írt. A *blikk.hu* a bulvár szabályai szerint igyekezett szenzációként, különlegesként, a kisember titkos vágyainak megtestesí-

tőjeként, népi hősként ábrázolni, miközben köztörvényes bűnözői mivoltát ugyan nem tagadta vagy titkolta, de periférikusan kezelte. Összességében elmondható, hogy a sajtónak és a médiának arra való törekvése, hogy celebbé tegye és újabb és újabb rókabőrt húzzon le róla, „kirabolja” a rablót, kudarcot vallott. Azáltal, hogy a média szája íze szerinti celebbé konstruálás kudarcot vallott, Ambrusnak megmaradt az a lehetősége, hogy létező sztárságát többé-kevésbé a saját szája íze szerint alakítsa. Mert a Viszkis híresség anélkül is, hogy a média „rabszolgájává” válna, hiszen dokumentumfilm készült róla, beszélnek róla az emberek, mindennapjaik szóhasználatában a „viszki” többletjelentéssel jelenik meg. Ennek egyáltalán nem mond ellent, sőt, a megújult életre való törekvése érhető tetten abban a tudatos kommunikációs stratégiában, hogy sajtó- és médiabeli szerepléseit igyekszik minimálisra szorítani. Hírnevességét, márkanévének értékét egyelőre megőrizte, tartósságát azonban nem csak az fogja megmutatni, hogy hányan olvassák el a róla szóló könyvet, hanem az is, hogy képes-e hosszú távon fenntartani azt a fajta civilnek látszó, de nagyon is profi imázst, amit a tetteivel valamint börtönéveivel alakított ki magának.

Bibliográfia:

- Bajomi-Lázár Péter (2006): Manipulál-e a média? *Médiakutató*. 2006/2.
 Császi Lajos (2002): *A média rítusai*. Budapest: Osiris.
 Guld Ádám (2009): Madonna és a sztárság konstituálódása. *Médiakutató*. 2009/1.
 Jenei Ágnes (2001): Miből lesz a hír? *Médiakutató*. 2001/2.
 Jenei Ágnes (2008): A sztár változó fogalma. *Médiakutató*. 2008/1.
 Munk Veronika (2009): A sztárság elméletben. *Médiakutató*. 2009/1.
 Németh Tibor-Tóth Péter (2009): A celebek szerepe. *Médiakutató*. 2009/2.
 Pálincás István (2012): *Attila és a beszélők*. Zalaegerszeg: Pannon Írók Társasága.
 Pringle, Hamish (2005): *A sztárok is ezt ajánlják!* Budapest: Geomédia.

UJBÁNYI TIBOR - KATONA JÓZSEF - KŐVÁRI ATTILA

A felhasználói fiók migrációjának egy alternatív lehetősége Windows Vista/7/8 operációs rendszerekben

Bevezető

Egy új (vagy másik) számítógépre való váltáskor a felhasználó rendszerint operációs rendszert is cserél és ilyenkor bizony elég sok kényelmetlenséget okoz az új rendszer még „steril” környezete, hiszen a hónapok vagy évek alatt „belakott” felhasználói fiók nincs többé, mindent kezdhetünk előlről.

A migráció fogalma

Ahhoz, hogy megértsük a cikk témáját, mindenekelőtt a migráció fogalmának tisztázására van szükség. A migráció latin eredetű szó, amelyen a köznyelv költöztetést, vagy (lakóhely)változtatást ért. A migráció tehát lényegében valamilyen mozgást, ill. (hely)változtatást takar.

Mégis hogyan kapcsolódik ez az informatikához? Hogy egy általunk kedvelt mondást idézzünk: „Az informatika egy száguldó vonat.” – ez a mi olvasatunkban annyit jelent, hogy a technikai fejlődés irama manapság igen intenzív, ennek köszönhetően pedig – szinte napról napra új rendszerek és szoftverek jelennek meg. A technológiai újítások jobb kihasználhatóságát (és a piaci versenyt) szem előtt tartva a régi, elavult rendszereket újabb és korszerűbb rendszerek váltják fel. Ez a folyamat viszont számos problémát generál, mert ami a régi rendszeren még zökkenőmentesen működött, az új rendszeren már nem biztos, hogy gond nélkül funkcionál, legyen szó akár egy programról, vagy annak egy részéről, esetleg különböző adatbázisokról.

A felhasználói profil migrációjára az alábbi esetekben kerülhet sor:

Új számítógépre/operációs rendszerre történő váltáskor;

A felhasználói profil másik gépre való költöztetésekor.

Windows operációs rendszerben minden felhasználó külön felhasználói környezetet alakíthat ki. A testreszabott asztal és tálca, az ablakstílus, képernyőszínek, az ikonok és elrendezésük, a programjaink testreszabott beállításai – ezeknek mind búcsút inthetünk egy-egy rendszertelepítés alkalmával.

Szerencsére ez a probléma manapság már nem számít újdonságnak, ennek megfelelően számos alternatíva létezik a felhasználói fiókok migrációjának kivitelezésére (User State Migration Tool, Windows Easy Transfer). Jelen cikk keretein belül egy alternatív módszer megvalósítása kerül bemutatásra.

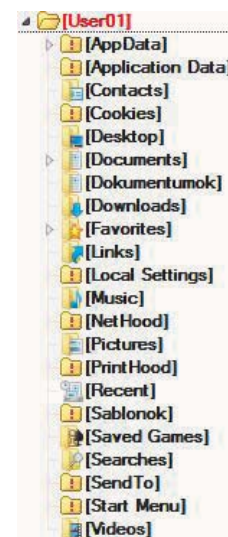
A felhasználói profil migrációja mindenféle külső segítség nélkül is elvégezhető, csupán ismerni kell az operációs rendszerünk nyújtotta lehetőségeket.

Mindenekelőtt azonban nem árt tisztázni néhány alapvető dolgot a felhasználói profillal kapcsolatban. Ismernünk kell:

- a profilkönyvtár helyét;
- a profilkönyvtár struktúráját, felépítését;
- az alkönyvtárakat és azok szerepét;
- a regisztrációs adatbázisban található felhasználói profilra vonatkozó bejegyzéseket.

A felhasználói profil könyvtárszerkezete

A felhasználó könyvtára alapértelmezettként (Windows Vista/7/8 operációs rendszerek esetén) a rendszermeghajtó gyökerében, a *Users* mappán belül helyezkedik el, azon a néven, amit a felhasználó a rendszer telepítésekor megadott. Például a *User01* felhasználó könyvtára alapértelmezetten a *C* meghajtó *Users* könyvtárán belül a *User01* almappában található. A könyvtár számos alkönyvtárat tartalmaz, amelyek különböző funkciókat töltenek be az adott felhasználói környezet működésének biztosításában.

1. ábra: a felhasználó könyvtárának mappastruktúrája

Minden felhasználói profil az alábbi könyvtárakat tartalmazza:

AppData: alkalmazás specifikus adatokat tartalmaz. Az adott program gyártó döntésének függvénye, hogy milyen adatok kerülnek ide.

Local: olyan programbeállítások kerülnek ide, amelyek állandóak, vagyis felhasználónként nem változnak.

LocalLow: funkciójában ugyanaz, mint a Local könyvtár annyi különbséggel, hogy ide csak az alacsony integritású alkalmazások írhatnak, mint például az Internet Explorer webböngésző beépülői.

Roaming: adott felhasználó alkalmazáskonfigurációs fájljai kerülnek ide. A mappa tartalma felhasználónként eltérő lehet.

Contracts: névjegytár, ide kerülnek az ún. névjegyzék fájlok, amiket például a Windows Mail használ. Egy névjegyzék fájl különféle kapcsolattartási és személyes információkat tartalmaz: leggyakrabban kép, cím és elérhetőségek (telefonszám, e-mail cím, webcím).

Cookies: az Internet Explorer webböngésző által használt „sütik” kerülnek ide.

Desktop: az asztali parancsikonokat, fájlokat és mappákat tartalmazza.

Documents: az alapértelmezett könyvtár felhasználó dokumentumai számára. Előfordul, hogy néhány alkalmazás is itt tárolja a konfigurációs beállításait, mentéseit.

Downloads: a felhasználó alapértelmezett letöltési mappája, többnyire a webböngészők használják.

Favorites: az Internet Explorer könyvjelzőit tartalmazza .url fájlokban. Az .url fájlokban internetes hivatkozások (webcímek) találhatók.

Links: hivatkozásokat (parancsikonokat) tartalmaz az Asztal, Letöltések és a Legutóbbi helyek könyvtárakra.

Music: a felhasználó alapértelmezett Zene könyvtára. Erre a könyvtárra hivatkozik a legtöbb média-lejátszó program is az audiófájlok keresésekor.

Pictures: a felhasználó alapértelmezett Képek könyvtára.

Saved Games: a Windows beépített játékeinak mentései kerülnek ide.

Searches: a Windows beépített keresőszolgáltatásának indexfájlját tartalmazza, ami elősegíti a gyorsabb keresést a rendszerben.

Videos: a felhasználó alapértelmezett Videó könyvtára, ahová alapértelmezettként a különböző videóformátumú fájlok kerülnek.

A mappastruktúrát végignézve könyvtárak mellett (és a könyvtárakon belül is) találunk ún. Junction pontokat (szimbolikus linkeket) is, amelyek – hasonlóan a parancsikonokhoz - hivatkoznak egy megadott helyre a felhasználó könyvtárán belül:

Dokumentumok: a Documents mappára mutat.

Local Settings: az AppData/Local könyvtárra hivatkozik.

Nethood: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Network Shortcuts mappára hivatkozik, ahol a felhasználó hálózati helyei találhatók.

Printhood: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Printer Shortcuts mappára hivatkozik, ahol a telepített nyomtatók hivatkozásai találhatók.

Recent: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Recent mappára hivatkozik, ahol a legutóbb megnyitott dokumentumok listája található, elemenként külön hivatkozással.

Sablonok: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Templates mappára hivatkozik, ahová a Microsoft Office programban létrehozott sablonfájlok kerülnek.

SendTo: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\SendTo mappára hivatkozik, ahol egy fájlra vagy mappára történő kattintás jobbgombos menüjének Küldés pontjában lévő elemek találhatóak.

Start Menu: az AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Start Menu mappára hivatkozik, ahol a Windows start menüjének elemei találhatóak. Ebben a könyvtárban csak azok az elemek jelennek meg, amelyek az adott felhasználó számára is elérhetőek.

A Windows Vistától kezdődően a Microsoft új könyvtárszerkezetet vezetett be az *Application Data* könyvtárra vonatkozóan. Erre azért volt szükség, mert korábban a rendszer vegyesen tárolta az adatokat az *Application Data*-ban, ezért nehéz volt megállapítani, hogy mely adatok tartoztak a felhasználóhoz és melyek a számítógéphez.

A Windows Vistában (és annak utódaiban, a Windows 7-ben és a Windows 8-ban is) a Microsoft mérnökei megoldották a problémát azzal, hogy a felhasználói profilban az alkalmazásinformációkat az *AppData* könyvtáron belül három almappában tárolták: a *Local*, *LocalLow* és *Roaming* könyvtárakban. A *Local* és a *LocalLow* könyvtárakban olyan program információk találhatóak, amelyek felhasználónként nem változnak. Ezek általában olyan adatokat jelentenek, amelyek kifejezetten a rendszerhez tartoznak, vagy túl nagyok ahhoz, hogy a felhasználói fiókkal együtt „mozogjanak”.

Az *AppData\Roaming* a felhasználói profil könyvtáron belül Windows Vista/7/8 operációs rendszerben ugyanazt a funkciót tölti be, mint a *Local Settings\Application Data* a Windows XP-ben. Ez a mappaszerkezet váltás tette szükségessé a fent említett Junction pontok alkalmazását, a Microsoft ezzel a módszerrel tette könnyebbé az alkalmazások számára Windows XP-vel való kompatibilitást.

<i>Windows XP</i>	<i>Windows Vista/7/8</i>
Documents and Settings	Users
\$USER\$\My Documents	\$USER\$\Documents
\$USER\$\My Documents\My Music	\$USER\$\Music
\$USER\$\My Documents\My Pictures	\$USER\$\Pictures
\$USER\$\My Documents\My Videos	\$USER\$\Videos
\$USER\$\Application Data	\$USER\$\AppData\Roaming
\$USER\$\Cookies	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Cookies
\$USER\$\Local Settings	\$USER\$\AppData\Local
\$USER\$\NetHood	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Network Shortcuts
\$USER\$\PrintHood	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Printer Shortcuts
\$USER\$\Recent	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Recent
\$USER\$\SendTo	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\SendTo
\$USER\$\Start Menu	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Start Menu
\$USER\$\Templates	\$USER\$\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\Templates
\$USER\$\Local Settings\Application Data	\$USER\$\AppData\Local
\$USER\$\Local Settings\History	\$USER\$\AppData\Local\Microsoft\Windows\History
\$USER\$\Local Settings\Temporary Internet Files	\$USER\$\AppData\Local\Microsoft\Windows\Temporary Internet Files
All Users	ProgramData

All Users\Application Data	ProgramData
All Users\Desktop	Public\Desktop
All Users\Documents	Public\Documents
All Users\Favorites	Public\Favorites
All Users\Start Menu	ProgramData\Microsoft\Windows\Start Menu
All Users\Templates	ProgramData\Microsoft\Windows\Templates
Default User	Default

1. táblázat: a felhasználói könyvtár mappaszerkezetének differenciái a Windows XP és a későbbi Windows kiadásokban

Adatok a Registry-ben

A könyvtárstruktúra azonban csak az egyik része a felhasználói profilunknak. Az operációs rendszer a *Registry*-ben tárolja a felhasználói profilra vonatkozó információkat. A *Registry* a Microsoft Windows regisztrációs adatbázisa, amelyet a működés során használ és szükség esetén módosít. A regisztrációs adatbázisban tárolódik minden fontos beállítás és információ a rendszerről és a felhasználói programokról. A *Registry*-ben ágak (hive-ok) találhatóak. Ezek az ágak funkcionálisan és fájlrendszerbeli helyüket tekintve is különböznek egymástól. A Windows beépített regisztrációs adatbázis szerkesztőjével (regedit.exe) egységes felületen láthatjuk és szerkeszthetjük az ágakat, melyek a következők:

- HKEY_CLASSES_ROOT (HKCR)
- HKEY_CURRENT_USER (HKCU)
- HKEY_LOCAL_MACHINE (HKLM)
- HKEY_USERS (HKU)
- HKEY_CURRENT_CONFIG

A hive-ok elnevezésében a HKEY_ utáni rész jelzi a Windows API definíciójukat. Az ágak fizikailag

is megtalálhatóak a fájlrendszerben a %SystemRoot%\System32\Config könyvtárban:

SAM: HKEY_LOCAL_MACHINE\SAM
 SECURITY: HKEY_LOCAL_MACHINE\SECURITY
 SOFTWARE: HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE
 SYSTEM: HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM
 DEFAULT: HKEY_USERS\DEFAULT

A felhasználókhoz külön hive-ok tartoznak, amik fizikailag a profil könyvtárban helyezkednek el. Az *NTUSER.DAT* a felhasználó könyvtárának gyökerében, az *USRCLASS.DAT* pedig az *AppData\Local\Microsoft\Windows* mappában található. Természetesen a fájlok tartalmának a Registry-ben is megvan a maga helye; az *NTUSER.DAT* a *HKEY_USERS\<User SID>* kulcs alatt található, a *USRCLASS.DAT* tartalma pedig a *HKEY_USERS\<User SID>_Classes* alatt látható. Harlan Carvey (2011)

A felhasználói azonosító

A felhasználói fiókhoz tartozik egy azonosító, az ún. SID (Security ID). A SID a felhasználóhoz rendelt egyedi azonosító, mint például a valós életben a személyi igazolványunk száma. A SID segítségével történik meg a felhasználó jogosultságainak ellenőrzése (többek között ezért lehetséges a felhasználók átnevezése). A Security ID-t a rendszer generálja, ami annyira egyedi, hogy egy esetleges felhasználó törlés után a már törölt felhasználó SID-jét a rendszer nem osztja ki más felhasználók részére.

Felhasználó migrációjának gyakorlati megvalósítása

Windows 7 Professional N rendszerben egy felhasználónk felhasználó migrációját szeretnénk megoldani, tehát a felhasználó költöztetését a jelenlegi operációs rendszerről egy másik telepítésre. Segítségként először engedélyezzük a rendszerben a beépített rendszergazdai fiókot.

Start menü – Futtatás – compmgmt.msc paranccsal megnyitjuk a számítógép kezelőt, majd a Helyi felhasználók és csoportok lenyíló menüben a Felhasználók csoportban keressük meg a Rendszergazda

felhasználót. A Tulajdonságok menüjében vegyük ki a „A fiók le van tiltva” opció előli pipát, majd OK. Érdemes jelszót is beállítani, mivel ez a felhasználó teljes jogkört gyakorol a rendszer felett. Ezután lépünk be a Rendszergazda felhasználóval és ott hajtjuk a migrációhoz szükséges lépéseket.

A felhasználó költöztetéséhez első lépésként egy teljes mentést kell készítenünk a felhasználó könyvtáráról, beleértve a felhasználóhoz tartozó *NTUSER.DAT* és *USRCLASS.DAT* fájlokat.

A könyvtár mentése azért lényeges, mert - mint fentebb már említésre került - a felhasználó összes alkalmazásinformációja az *AppData* almappában tárolódik, így biztosíthatjuk, hogy ne vesszenek el programjaink konfigurációs fájljai.

A mentést célszerű valamilyen fájlmenedzser program (pl.: FAR Manager) segítségével végezni, már csak azért is, mert egy későbbi lépés során szükségünk lesz olyan plusz funkciókra, amivel a Windows intéző nem rendelkezik. Ha ezzel megvagyunk, meg kell keresnünk a felhasználói profil információit tartalmazó *Registry* bejegyzéseket. A regisztrációs adatbázisban a profilinformációk jelentős (és lényegi) része a *HKEY_USERS* ágon tárolódik a felhasználóhoz tartozó SID kulcs alatt. Windows 7 operációs rendszerben az S-1-5-21-gyel kezdődő karaktersorozat alatt találjuk a számunkra fontos kulcsokat. Mint tudjuk, a Windows a felhasználóknak eltérő SID-et generál. A SID-ek szintaktikája azonban közel sem olyan bonyolult, mint azt elsőre gondolnánk. Megfigyelhető, hogy mindig csak az utolsó 4 számjegy változik, a felhasználókat a rendszer 1001-től „számozza”, minden egyes új felhasználó 1-gyel nagyobb számot kap, függetlenül attól, hogy létezik-e még a rendszerben az a felhasználó, aki az előző SID-et kapta. Ezért nem fordulhat elő, hogy egy korábbi és egy új felhasználó ugyanazt a SID-et kapja. A *HKEY_CURRENT_USER* ág alatt szintén látjuk az éppen bejelentkezett felhasználóhoz tartozó értékeket.

A szükséges információknak tehát tudjuk a helyét, azonban muszáj egy kicsit előreszaladnunk, ugyanis a *HKEY_USERS* ágon (így a *HKEY_CURRENT_USER* ágon is) mindig csak annak a felhasználónak a kulcsait, ill. a felhasználónak a SID kulcsát látjuk, akivel éppen be vagyunk jelentkezve. Ezért exportálás után, egy később létrehozott felhasználói fiókból nem tudjuk megvalósítani .reg fájl importálásával a visszaállítást, mert annak a felhasználónak már egy másik SID-et oszt ki a rendszer és a régi fiók a másik rendszeren (amire a felhasználót költöztetni akarjuk) nyilván nem lesz elérhe-

tő. Akkor mégis mi a teendő? Itt jönnek képbe a felhasználóhoz tartozó hive-ok. Tudni kell, hogy a HKEY_USERS ágon azokat az információkat látjuk, amelyeket az *NTUSER.DAT* fájl tartalmaz: a rendszer minden belépésnél onnan tölti be a felhasználóhoz kapcsolódó *Registry* bejegyzéseket.

A regisztrációs adatbázis szerkesztőben lehetőségünk van betölteni és módosítani a hive-ok tartalmát. Az *NTUSER.DAT* viszont alapértelmezetten nem látható, rejtett fájl. A rejtést fel kell oldanunk, könnyítésként akár hívhatjuk segítségül a fájlkezelőnket, amivel egyszerűen csak kivesszük a fájlattribútumok közül a rejtett és a rendszer tulajdonságokat. Ezután már a *Registry Editor* számára is láthatóvá válik a fájl, amit hive-ként betölthetünk.

Erre azért van szükség, mert a hive-okat csak így tudjuk problémamentesen módosítani, lévén hogy a módosítások a fájlban tárolódnak és a rendszer egy-egy bejelentkezéskor onnan olvassa ki az adatokat. A migráció fentiek ismeretében az alábbi lépésekből megvalósítható:

A Rendszergazda fiókkal mentés készítése a migrálni kívánt felhasználó teljes könyvtáráról.

A felhasználó *NTUSER.DAT* fájljának betöltése a regisztrációs adatbázis szerkesztőbe, majd annak exportálása .reg fájlként.

A másik rendszeren az eredetivel megegyező nevű felhasználó létrehozása, majd átjelentkezés Rendszergazda profilba.

Az új rendszeren létrehozott felhasználó *NTUSER.DAT* fájljának betöltése a regisztrációs adatbázis szerkesztőbe. Fontos, hogy a betöltött hive-nak olyan nevet adjunk, mint az eredeti felhasználó hive-jának betöltésekor tettük.

Az eredeti felhasználó adatait tartalmazó .reg fájl importálása. Ezzel a lépéssel a rendszer bele fogja írni az új rendszeren létrehozott felhasználó *NTUSER.DAT* fájljába a migrálni kívánt felhasználó adatait.

A felhasználó könyvtáráról készült teljes mentés visszamásolása a megfelelő helyre, ügyelve arra, hogy a módosított *NTUSER.DAT* fájlt ne írjuk felül.

Ha mindent jól csináltunk, az új rendszeren ugyanazt a megszokott felhasználói fiókot kapjuk vissza, mint amit a régi rendszeren is használtunk.

Összegzés

A bemutatott módszer segítségével viszonylag gyorsan és egyszerűen költöztethetünk felhasználói fiókot egyik operációs rendszerről a másikra. Ha ezt a módszert választjuk, nem árt figyelembe venni, hogy csak abban az esetben működik biztosan, ha a szoftverkörnyezet is azonos (tehát az új operációs rendszeren is telepítve kell lennie azoknak a programoknak, mint azon a rendszeren ahonnan a felhasználót migráltuk). A megoldás működik Windows Vista, Windows 7 és Windows 8 operációs rendszerek között is.

Irodalom

Harlan Carvey (2011): Windows Registry Forensics: Advanced Digital Forensic Analysis of the Windows Registry

Kiss Balázs – Szalai Márton (2010): Windows 7 haladókönyv, SZAK KIADÓ KFT.

Nagy Gábor (2005): Útmutató a Windows Registry használatához, SZAK KIADÓ KFT.

Internetes hivatkozások

The difference between Local and LocalLow Folders (2009)

[<http://www.windowspcguy.net/?p=173>]

Forensic vizsgálatok 1. - A Windows registry elemzése (2009)

[<http://secblog.stratis.hu/2009/04/forensic-vizsgalatok-1-windows-registry.html>]

DR. SZLIVKA FERENC – DR. KAJTÁR PÉTER – DR. MOLNÁR ILDIKÓ

Axiális ventilátor és iker szélkerék járókerekei körüli áramlás CFX szimulációja

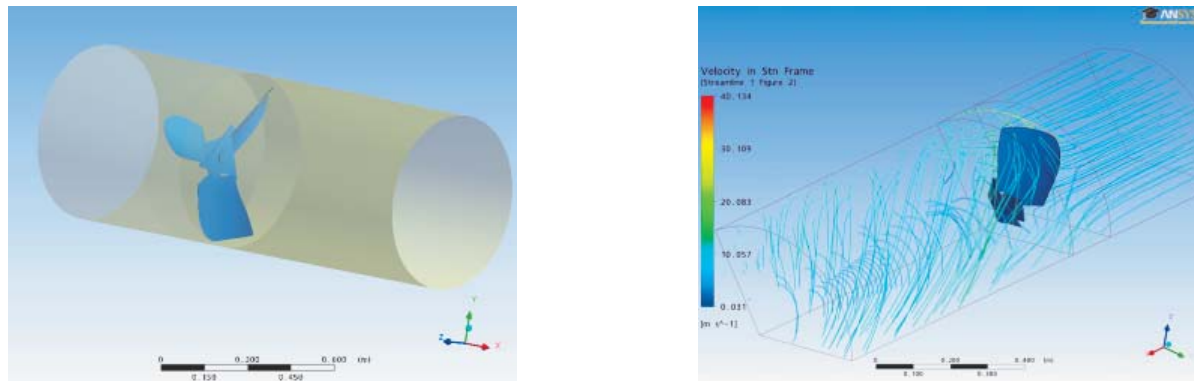
Bevezetés

A kutatás feladata különböző járókerek vizsgálatára és mérése, egyszerű ventilátor méretezése, és a CFD számítások elvégzése. A méretezési módszer további finomításához a CFD nyújt lehetőséget, mellyel kísérletek elvégzése nélkül pontosítási javaslatok tehetők a ventilátorok tervezésére vonatkozóan. A laboratóriumi körülmények között végrehajtott vizsgálatok, és a megfelelően alkalmazott véges elem módszer közötti eltérés 10% körüli, ami az adott feltételek mellett jónak mondható. A cikk keretében beszámolunk egy újfajta szélgenerátor kifejlesztéséről, amelynél az egységnyi keresztmetszetből több energia nyerhető ki. Áramlástan szimuláció készítésével feltérképeztük a szélkerekek körüli áramlási viszonyokat, amelyből az elméleti teljesítmény nagysága meghatározható.

A vizsgált axiális ventilátor

Az áramkép számítógépes szimulációjának egyrészt a kiinduló adatait, perem és kezdeti feltételeit szolgáltatják a szélcsatornában történő mérési eredmények, másrészt a belőle kapott numerikus számítások összehasonlíthatók az egyéb helyeken mért értékekkel. Az alkalmazandó CFD programok közül az ANSYS-CFX áramlástan modulját használtuk, mely a Szent István Egyetem Gépészmérnöki Karán is hozzáférhető. A CFD igazán nagy segítséget nyújt a tervezés során, mert a kerék és lapát geometriájának ismeretében teljes részletességgel ki lehet számítani a ventilátorban kialakuló áramlási képet, sebességteret, nyomásteret stb. Axiális ventilátorok tervezése során kiindulhatunk direkt tervezési módszerből, amiből a járókerék- és annak lapátvezetési tulajdonságait határozzák meg, majd a kapott lapátgeometria körül kialakult áramlást CFD segítségével szimulálják. Az eredmény ismeret-

ében módosítják a lapátozást. Ezt az iteratív eljárást mindaddig végzik, míg az elvárt járókereket, azaz lapátozást meg nem kapják. Természetesen a tervezést követően a döntő ellenőrzést a ventilátor mérésével végzik el. Az általunk vizsgált járókerék egyszerű geometriájú háromlapátos járókerék, melynél a húrhossz nem állandó. A lapátok körhengerből kivágható felületek és hegesztéssel rögzítettek. Ez a megoldás egy egyszerűen gyártható konstrukciót eredményez (1. ábra).

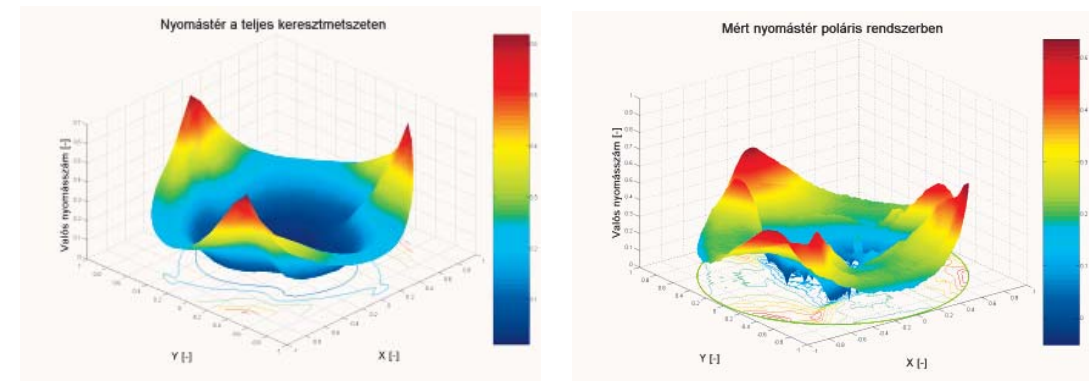
1. ábra A vizsgált járókerék

A mérésből és szimulációból kapott eredmények összehasonlítása

A mérés és a szimuláció során a kapott eredményekből a MATLAB program segítségével felületeket rajzoltatunk ki. A MATLAB-ban megírt program segítségével a nagy mennyiségű mérési adatok kiértékelhetők. A mért nyomásértékekből egy nyomáseloszlási teret kaptuk, ennek kellett elkészíteni a descartes- és polár koordinátarendszerben a közelített nyomásterét.

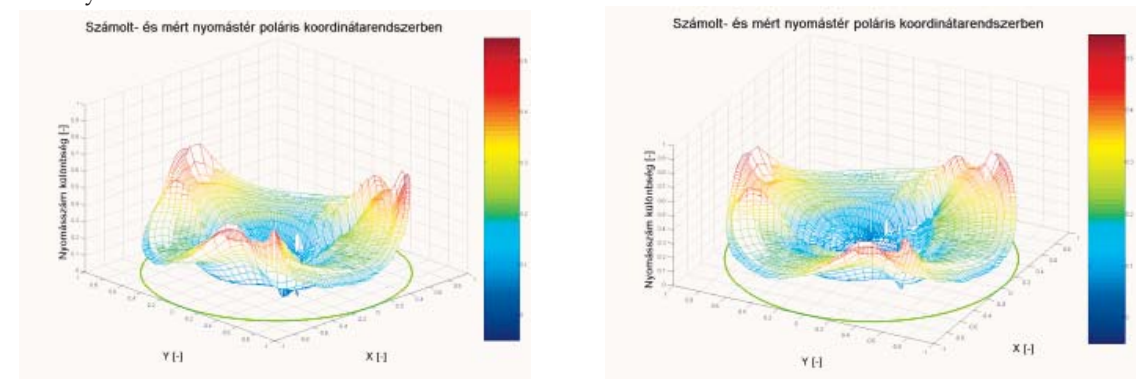
A sugár mentén haladva mértük a nyomás értékeket egészen $y=0,2$ -ig (ami már a ventilátor agyméreténél kisebb). Jól látszik, hogy a kerület menti változás óriási mértékű, a lapátok elhaladása nagymértékben növeli a nyomásnövekedést és a lapátok közötti térben erőteljesen visszaesik. A perdületesáadásnak nagy szerepe van a nyomás kialakulásában (2. ábra). A belépő él kontúrja csak a kerületen érzékelhető. Ezek a kiugró csúcsok a nyomáseloszlás görbén is érzékelhetők, de a lapát kontúrja eny-

nyire tisztán nem ismerhető fel.

2. ábra Nyomáseloszlás a járókerék mögött

A mérésekből és az ANSYS-ből kapott eredményeket összehasonlítottuk a 3. ábrán, az SST (Shear Stress Transport) turbulenciamodell eredményeit látjuk. Az első ábrán a mért és számolt értékekből kiadódó felület egymásra van illesztve. A kettő közötti különbség igazán jól látható a lapátoknál kiemelkedő éleknél. A ritkább hálózású felület a szimulációból adott, a sűrűbb hálózású pedig a mérési eredményekből.

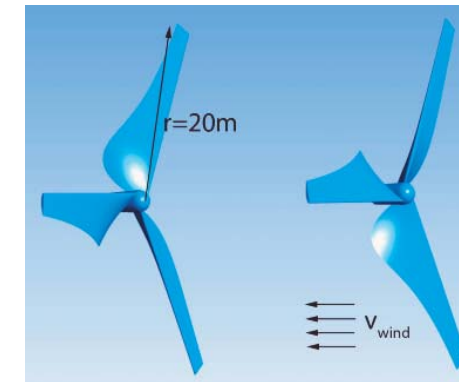
3. ábra Számolt és mért felületek egymásra illesztve (SST-turbulenciamodell)

Amíg a mért, vagy a számított nyomásszám értéke nagyjából a 0,7-es értéket nem éri el, addig azok különbsége legfeljebb 0,06 marad, ezek szerint pedig a mérések és a számítások közötti eltérés 10% körüli a tartomány nagyrészen. Ez az adott feltételek mellett igen jónak mondható, mert ekkora eltérés a különböző turbulencia modellekkel számított eredmények között is adódik.

A szélkerék estében alkalmazott vizsgálati módszer

Az általunk vizsgált esetben két szélkerék forog egymással szemben, olyan módon, hogy a lapátok egymásba forognak. Az egyik kerék lapátjai a másik lapátközébe forognak. Így a két kerék síkja fedésbe kerül. A két kerék forgási síkját eltoljuk egymástól, hogy a lapátok ténylegesen ne ütközhesse-nek össze. Az elrendezéstől azt várjuk, hogy a szélben rejlő energiát hatékonyabban használja ki, mint egy szélkerék. Ezáltal a duál rotoros szélgenerátornál fellépő egymásra hatást igyekszünk csökkenteni [Burton, (2001)].

A járókerék kialakítása. A két egymással szemben forgó járókerekeket a hagyományos szélkerék tervezési eljárással állítottuk elő. A méretezéskor 4-es gyorsjárási tényezőt tételeztünk fel, és az egyik legelterjedtebb három-lapátos kerék kialakítás modelljét készítettük el. A lapát alakját az optimális elcsavarásra és változó húr hosszúra választottuk [Molnár-Szlivka (2006)]. Egyenlőre nem foglalkoztunk a kerekek felfüggesztésével és szélbeforgatásával, csupán a lehetséges áramlástani problémát igyekeztünk szimulációval követni. A szél felől nézve közelebbi az első kerék, a távolabb lévő, pedig a hátsó kerék. A számításban a 4-es gyorsjárási tényezőre méretezett kerekeket különböző 3,5; 4; 5-ös gyorsjárási tényezővel is végeztünk számításokat. Így az elméleti tervezéshez képest lassítottuk és gyorsítottuk is a kerekeket. Ennek megfelelően a szelet is jobban lelassítottuk, illetve kevésbé lassítottuk le, mint a tervezésben feltételezett ideális lassítás.

4. ábra A vizsgált dual szélkerék

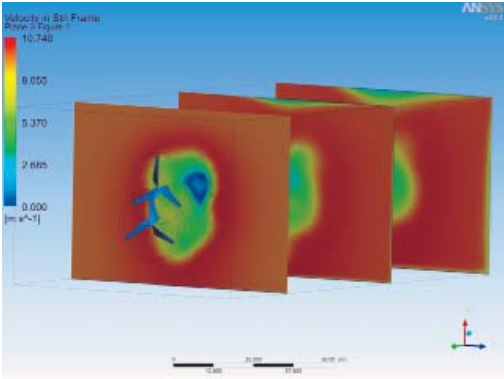
A szimulációhoz az ANSYS V12.1CFX modulját használtuk. Első lépésként elkészítettük a járókerék 3D-s modelljét és az áramlási teret. Ezt követően előállítottuk a tetraéder elemekből a megfelelő hálót, melyre megadtuk a peremfeltételeket. A áramlási tér közel 3,5 millió elemből épül fel. Az általunk választott turbulencia modell az SST (Shear Stress Transport). A szimulációt először Steady state majd Transiens számítással is elkészítettük [Szlivka (2005)].

A szimulációból kapott eredmények

A számítások elvégzése után az eredményeket kiértékeljük. Néztük a sebességteret a kerekektől különböző távolságra. Valamint a kerekeken keletkező nyomatókat, amiből kiszámítottuk a teljesítmény nagyságát. Az 1. táblázatban a számított teljesítmények nagyságát összegezzük. A 3. ábrán a szimulációból kapott eredményt látjuk, amely a szélkerekek mögötti sebességteret ábrázolja.

1. táblázat

		Nyomaték (Nm)		Teljesítmény (W)		Össz- teljesít- mény	Fajlagos teljesít- mény	Betz- formula
	Gyorsjárási tényező	első rotor	hátsó rotor	első rotor	hátsó rotor	[W]	[W/m²]	[W]
közel	3.5	24706	27332	86471	95662	182133	349	154441
	4	22916	26422	91664	105688	197352	378	154441
	5	18809	21520	94045	107600	201645	386	154441
távol	3.5	26209	26268	91732	91938	183669	292	186074
	4	24754	24988	99016	99952	198968	316	186074
	5	20399	21520	101995	107600	209595	333	186074

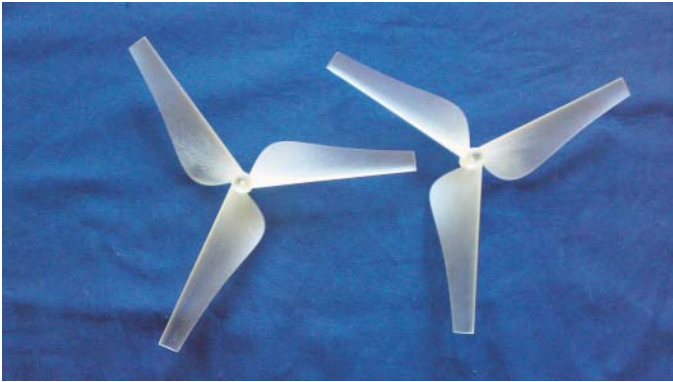
5. ábra A levegő áramlási sebességeloszlása

A kutatás további lépése, hogy a szélkerekek körüli áramlást szélcsatornában történő méréssel is megvizsgáljuk [Szlivka (2004)]. Mindehhez elkészítettük a dual szélkerék kicsinyített mását. A jövő-

ben, pedig sor kerül a vizsgált kerekek körüli áramlási tér feltérképezésére a Szent István Egyetem Gépészmérnöki Karán lévő szélcsatornában. A duál szélkerék kicsinyített makettjét elkészítettük, melyet a VARINEX Kft. gyors prototípus gyártással (térbeli printelés) elkészített. Az elkészült makettek fényképét a 6. ábrán látjuk. A szélcsatorna méréseket a közeljövőben fogjuk elvégezni.

Következtetés

A számításokban két különböző tengelytávolsággal végeztünk szimulációkat, különböző gyorsjáráti tényezőnél. A szimuláció eredményeiből meghatároztuk az első és a hátsó szélkeréken ébredő nyomatékokat, ezt tartalmazza az 1. táblázat. A gyorsjáráti tényező növelésével nő a kerekek által leadott teljesítmény. Érdekes módon a hátsó szélkerék mindig egy kicsit nagyobb teljesítményt ad le, mint az első. Kiszámítottuk a szélkerekek által súrolt terület nagyságára vonatkozó, egy négyzetméterről kivehető teljesítmény mértékét. A közelebb lévő tengelyeknél az egy négyzetméter felületre jutó fajlagos teljesítmény itt kb. 18-20%-al nagyobb, mint a távolabb lévő esetben. Kiszámítottuk érdekességképpen a Betz-féle formulából kiadódó elméleti maximális kivehető teljesítményt is (ld. táblázat oszlopa). A szimulációból majdnem minden esetben kicsit több teljesítmény adódott, mint a Betz-féle formulából. Az egymásba forgó kerekek esetében a Betz-féle formula 15-20%-al kisebb eredményt adott, mint a szimuláció. Az eddigi kutatásunk azt mutatja, hogy a probléma felvetése hozhat új eredményeket.

6. ábra Az elkészült duál szélkerék 1:20-as makett járókerekei

Irodalom

Molnár Ildikó, Dr. Szlivka Ferenc (2006): *Eredmények a mezőgazdaságban alkalmazható axiál ventilátorok fejlesztésében*. GÉP, LVII. évf., 2006, pp.: 41-44

F. Szlivka, I. Keszthelyi,-L. Tóth,-B. Balló,-N. Schrempf (2004): *Axiális ventilátor mérésére alkalmas mérőberendezés fejlesztése a Szent István Egyetemen Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya Agrár-Műszaki Bizottság, XXVIII. Kutatási és Fejlesztési Tanácskozásán 2004. Január 18-19, Gödöllő pp.: 198-201*

Szlivka Ferenc, Molnár Ildikó (2005): *Különböző lapátozású axiális ventilátorok vizsgálati eredményei*, Dunaújvárosi Főiskola Közleményi. XXVI pp.: 553- 563

Tony Burton, David Sharpe, Nick Jenkins and Ervin Bossanyi (2001): *Wind Energy Handbook*; JOHN WILEY & SONS, LTD 2001

Vad, János (2001): *Incorporation of Forward Blade Sweep in the Non-free Vortex Method of Axial Flow Turbomachinery Rotor*. Periodica Polytechnica ser. Mech. Eng. Vol. 45, No. 2, 2001, pp.: 217-237.

Wissis F. Miller (2005): *Dual rotor Wind Turbine* US 6,945, 747 B1 Sept. 20, 2005

